VOOR WE BEGINNEN...

... nog even dit. Gender. Voor sommige mensen (blijkbaar) een ingewikkeld concept. Ook de *Van Dale* heeft moeite met het geven van een eenduidige definitie als het op gender aankomt.

Gender (*het; o*)
1
geslacht, sekse
2
geslacht waarvan iem. het gevoel heeft deel uit te maken
3
alles wat bij het man- of vrouw-zijn hoort, alle seksegebonden eigenschappen

Voordat we beginnen, laat één ding alsjeblieft duidelijk zijn: *gender* heeft zeker te maken met *geslacht*, maar deze

twee termen zijn absoluut niet inwisselbaar. Gender gaat eigenlijk over *alles*, maar vooral over mannelijkheid en vrouwelijkheid. Het refereert aan de karaktereigenschappen, de normen, het gedrag van mannen/jongens en vrouwen/meisjes en hun rol in de samenleving en relatie tot elkaar.

Gender is bovendien een sociaal construct: het is niet iets wat vaststaat, maar iets wat is bepaald door de normen en waarden van de maatschappij. Wat in Ierland maatschappelijk gezien wordt als 'mannelijk', kan namelijk verschillen met wat gezien wordt als 'mannelijk' in India. Kortom: gender is cultuurbepaald, maar ook tijd speelt een rol. Wat honderd jaar geleden beschouwd werd als 'vrouwelijk', vinden we nu misschien wel ouderwets. En wist je dat roze vroeger een echte jongenskleur was, en blauw een meisjeskleur? Rond 1950 draaide dit om, en werden de roze muisjes voor meisjes, en de blauwe voor jongens.

Als we praten over gender, zijn er een aantal termen die je in je achterhoofd moet houden. Deze termen zullen ook veelvuldig terugkomen in dit boek:

» **Geslacht:** de *lichamelijke,* biologische kenmerken – denk bijvoorbeeld aan penis, vulva of borsten – die een mens mannelijk of vrouwelijk maken (of wanneer het geslacht geen van beide is: intersekse).

» **Genderidentiteit:** dit gaat over wie je bent, op basis van je eigen *gevoel*, en hoe je jouw gender ervaart (als mannelijk, vrouwelijk, of geen van beide: non-binair).

» **Genderexpressie**: datgene wat de buitenwereld van jou te zien krijgt met betrekking tot je gender. Hoe breng je jouw genderbeleving naar buiten? Is jouw kapsel, kleding, gedrag meer mannelijk, vrouwelijk, of een beetje ertussenin (androgyn)?

» **Seksualiteit**: de seksuele aantrekkingskracht die je kunt hebben tot bijvoorbeeld mensen van hetzelfde gender (homoseksueel), of van het andere gender (heteroseksueel), van allebei (biseksueel), of misschien wel tot helemaal niemand (aseksueel).

Zo, nu we dat op een rijtje hebben, kunnen we door.

INLEIDING

Wij zijn Mandy en Thorn, een queer koppel uit Amsterdam. We werken allebei in de media (Mandy als presentator en eindredacteur en Thorn als acteur). We hebben elkaar ooit ontmoet tijdens een zweterige clubnacht in Club NYX in Amsterdam. Mandy droeg panterprint, en Thorn een felgeel trainingspak. We stelden onszelf voor, kort, maar lieten blijkbaar wel een blijvende indruk bij elkaar achter. En zo begonnen we elkaar te volgen op Instagram, je weet wel hoe dat gaat: je liket een keer een post, reageert een keer op een story, niet veel meer of minder dan dat. Maar het geeft wel het gevoel dat je nog een beetje op de hoogte bent van wat de ander allemaal uitvreet.

Het was pas een halfjaar later dat we elkaar weer in real life zagen. Ditmaal op een feministisch event in het Amsterdam Museum. Een fotograaf vroeg ons, twee mensen die elkaar

dus maar vaag kenden, samen op de foto te gaan. '*A little bit closer!*' zei hij vanachter de camera. En terwijl we steeds meer in elkaars aura terechtkwamen – alles voor een goede foto – sprongen de vonken over. Onze eerste date volgde twee weken later. Acht uur. Zo lang duurde onze eerste date. We zaten acht uur lang zonder dat er stiltes vielen met elkaar te praten. Het was dat de barman ons vroeg de tent te verlaten, anders hadden we daar waarschijnlijk nog veel langer gezeten. Want sinds die eerste date zijn we eigenlijk nog steeds niet uitgepraat.

'Zal ik nog even met je meerijden naar het station?' had Mandy gevraagd. Dat wilde Thorn wel. Mandy op haar scooter, Thorn op diens fietsje. Allebei aan het bedenken of we bij het afscheid voor de zoen zouden gaan. En misschien is het overbodig om te vertellen dat we daar allebei uiteraard voor zijn gegaan.

Inmiddels wonen we samen, en noemen we elkaar trots *girlfriend & joyfriend*. Ja, *joyfriend* in plaats van *boyfriend*. Thorn is namelijk geen man. Ook geen vrouw. Thorn is non-binair en is dus noch man, noch vrouw en dit maakt ons een queer stel.

Queer is simpel gezegd alles wat volgens de samenleving niet in het hokje 'normaal' past. Iets specifieker is queer een parapluterm voor alle personen die niet voldoen aan de heteroseksuele of cisgender norm. En als we er dan toch meteen wat dieper in duiken: heteroseksueel is dat

je je aangetrokken voelt tot mensen van het andere gender. Iemand die cisgender is, heeft een genderidentiteit die overeenkomt met het geslacht dat is vastgesteld bij de geboorte. In dit boek zullen veel termen zoals *cisgender* langskomen waarvan je misschien niet direct weet wat ze betekenen. Daarom hebben we achterin ook een begrippenlijst toegevoegd. En soms lichten we iets ook uitgebreider toe in een voetnoot. Handig!

Sinds het begin van onze relatie spreken we ons uit over genderidentiteit en seksuele diversiteit, en gaandeweg merkten we dat men ons begon te zien als een soort wandelende genderencyclopedie. Het is een onderwerp waar we ontzettend veel mee bezig zijn en we merken dat steeds meer mensen ons benaderen om hun prangende vragen over alles wat te maken heeft met gender en non-binariteit te beantwoorden.

Suggesties om een boek te schrijven sloegen we in het begin in de wind; totdat we merkten dat veel vragen op elkaar lijken en er in het Nederlands inderdaad nog geen laagdrempelig boek bestaat dat gender uitlegt. Dus daarom dachten we: waarom maken we niet een soort genderencyclopedie? Oké, encyclopedie is misschien een beetje een groot woord voor de dikte van dit boek, maar het leek ons wel goed om al die vragen op papier te zetten.

Dus zie hier: *FAQ Gender*. Een boek waarin we de vragen